

ไม้ยางนา (*Dipterocarpus alatus* Roxb. Ex G. Don)

DIPTEROCARPACEAE

บรรดิษฐ์ หงษ์ทอง

นักวิชาการป่าไม้ 8ว กรมป่าไม้

สถานีวนวัฒนวิจัยสุราษฎร์ธานี

ลักษณะทั่วไป เป็นไม้ยืนต้นขนาดใหญ่ สูงถึง 40 เมตร ไม่ผลัดใบ ลำต้นเปลาตรง เปลือกเรียบหนา สีเทาปนขาว โคนมักเป็นพู เรือนยอดเป็นพุ่มกลม หนา ใบรูปไข่แกมรูปหอก ขนาด 8-15 x 20-35 ซม. เนื้อหนา ปลายสอบเรียว โคนเรียว กาบหุ้มยอดมีขนสีน้ำตาล ดอกสีชมพู ออกเป็นช่อสั้นๆตามง่ามใบตอนปลายกิ่ง กลีบดอกและกลีบรองกลีบดอกมีอย่างละ 5 กลีบ ผลกลม มีปีกยาว 2 ปีก ปีกสั้นรูปหูหนู 3 ปีก พบขึ้นเป็นหมู่ๆอยู่ในป่าดิบชื้น และตามที่ต่ำที่ชุ่มชื้น กับบริเวณที่ใกล้เคียงแม่น้ำลำธารในป่าดิบ และป่าอื่นๆทั่วไป ที่สูงจากระดับน้ำทะเลไม่เกิน

600 เมตร ลักษณะเนื้อไม้สีน้ำตาลปนแดง หรือสีน้ำตาลหม่น เสี้ยนมักตรง เนื้อหยาบ แข็งปานกลาง ใช้ในร่มทนทาน เลื่อย ไสกบ ตบแต่งได้ดี ความถ่วงจำเพาะประมาณ 0.70 (13%) ความแข็งแรงประมาณ 471 กก.

ไม้ยางนาได้ทำการปลูกทดลองที่สถานีวนวัฒนวิจัย สุราษฎร์ธานี อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี (สถานีวิจัยและพัฒนาไม้ในวงศ์ไม้ยางเดิม) มาตั้งแต่ปี พ.ศ.2538 ร่วมกับไม้ในวงศ์ไม้ยางอีกประมาณ 20 ชนิด ซึ่ง

พบว่าไม้ชนิดนี้สามารถพัฒนาไปปลูกเป็นสวนป่าไม้เศรษฐกิจขนาดใหญ่ได้ จากข้อมูลที่ได้เก็บติดต่อกันกว่า 10 ปี สรุปได้ดังนี้

1. ปัจจัยแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการปลูกไม้ยางนา

ในธรรมชาติไม้ยางนาขึ้นได้ทั่วไปในป่าดิบชื้น แต่ในการปลูกที่สุราษฎร์ธานีพบว่าไม้ยางนาขึ้นได้ดีมากในที่ต่ำที่ชุ่มชื้น ปริมาณน้ำฝนรายปีประมาณ 1,800 มม. ที่ความสูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 4 เมตร(เขตตัวเมืองสุราษฎร์ธานี) และการเจริญเติบโตจะลดลงตามความสูงที่เพิ่มขึ้น จนถึงระดับเกิน

50 เมตรการเจริญเติบโตลดลงมาก ถึงระดับไม่เหมาะในการปลูกสวนป่าไม้ยางนา สภาพดินร่วน และดินเหนียว ไม้ยางนาขึ้นได้ดีกว่าในดินทรายอย่างเห็นได้ชัด ไม้ยางนาต้องการ Ecotomycorrhiza Fungi ในการเจริญเติบโตในระยะแรกของการตั้งตัว ร่มเงาไม่มีความจำเป็นสำหรับไม้ยางนา ควรปลูกไม้ให้ได้รับแสงอย่างเต็มที่ตั้งแต่ปีแรก การปลูกไม้ร่มเงาจะเพิ่มภาระในการจัดการสวนป่าและไม้ยางนาที่ปลูกจะมีลักษณะพอมสูงทรงพุ่มเล็กทรงกระบอก และการเจริญเติบโตต่ำกว่าปลูกโดยไม่มืร่มเงามาก

2. การขยายพันธุ์

ไม้ยางนาใช้เมล็ดในการขยายพันธุ์ดีที่สุด แม้ว่าจะสามารถใช้กิ่งปักชำได้แต่ก็ไม่คุ้มค่าในการปฏิบัติ ไม้ยางนาในปีที่มีเมล็ด แต่ละต้นจะให้ผลผลิตเมล็ดมากมาย เมื่อผลแก่เริ่มร่วงหล่นลงมาให้ทำการเก็บรวบรวมมาเพาะในทันที การเตรียมกล้าจำนวนมากๆจะต้องทำการเก็บรวบรวมเมล็ดจากแหล่งต่างๆมาทุกวัน แล้วนำมากองรวมกันในหลุมดินใช้กระสอบป่านหรือใบมะพร้าวคลุมไว้แล้วรดน้ำเช้าเย็น ประมาณ 7 วันเมล็ดจะเริ่มงอกให้ทำการคัดเลือกเมล็ดที่รากงอกยาวออกมาประมาณ 1 นิ้วนำมาเด็ดปีกออกแล้วย้ายชำในถุงเพาะชำที่เตรียมไว้ เลี้ยงดูกล้าไม้ในเรือนเพาะชำประมาณ 4 เดือนสามารถนำไปปลูกในแปลงได้ สถานีวนวัฒนวิจัยสุราษฎร์ธานี เพาะเมล็ดเดือน มีนาคม-เมษายน จะสามารถปลูกในเดือนกรกฎาคม-สิงหาคม ได้พอดี

ไม้ยางนา ผลจะแก่ประมาณกลางเดือนมีนาคม - ต้นเดือนพฤษภาคม ซึ่งในและปีช่วงเวลาการแก่ของเมล็ดไม่อาจแตกต่างกันขึ้นอยู่กับพื้นที่และสภาวะดินฟ้าอากาศ ไม้ยางนาขึ้นอยู่ในที่ลุ่มมีความชื้นของดินมากเกือบตลอดปี จะออกผลช้ากว่าไม้ยางนาที่ขึ้นอยู่ในที่ดอน ดังนั้นจะต้องหมั่นสังเกตการออกดอกออกผล การแก่ของเมล็ดไม้ที่ต้องการเก็บเมล็ดเพื่อจะได้เก็บในขณะที่ผลแก่พอดี การเก็บเมล็ดไม้ที่ยังไม่แก่จะทำให้เมล็ดไม่งอกหรืองอกแต่อ่อนแอ แต่ถ้าทิ้งเวลานานวันการงอกจะลดลงอย่างรวดเร็ว

3. การเตรียมพื้นที่ปลูก

การปลูกไม้ยางนาเป็นสวนป่าจะต้องปรับพื้นที่ให้ราบเรียบเสมอกัน และไถพรวน 2 ครั้ง สถานีวนวัฒนวิจัยสุราษฎร์ธานี ใช้รถแทรกเตอร์ตีนตะขาบขนาด D6 ในการไถกำจัดกอไฟ และวัชพืช รวมทั้งทลายจอมปลวกปรับพื้นที่ทั่วทั้งแปลง แล้วใช้รถแทรกเตอร์ล้อยางไถด้วยผาน 3 และผาน 7 อย่างละครั้ง แล้วปักหลักหมายแนวปลูก การเตรียมพื้นที่มีผลต่อการตั้งตัวและการเจริญเติบโตของไม้ยางที่ปลูกมาก

เครื่องจักรกลที่ใช้เตรียมพื้นที่ปลูกไม้ยางนา ที่สถานีวนวัฒนวิจัยสุราษฎร์ธานี

การเตรียมพื้นที่ดี
จะบริหารจัดการได้
ง่ายและลดต้นทุน
การบำรุงรักษาในปี
ต่อไปได้อย่าง
มาก

4. การปลูกและระยะปลูก

ไม้ยางนาสามารถปลูกได้โดยไม่ต้องมีร่มเงาในการตั้งตัวเลย จากการทดลองปลูกไม้ยางนาภายใต้ร่มเงากระถินณรงค์ระดับต่างๆพบว่าในแปลงปลูกให้ร่มแสง 100% มีการเจริญเติบโตดีที่สุด และในแปลงปลูกภายใต้ร่มเงาจะมีต้นทุนการจัดการร่มเงาเพิ่มขึ้น และการตัดไม้ร่มเงาออกเมื่อไม้ยางนาตั้งตัวได้แล้วยากมาก มักลงมาทับไม้ยางที่ปลูกไว้ และไม้ยางที่ปลูกไว้มักได้รับอันตรายจากไม้ร่มเงาที่กิ่งหักโค่นลงมาทับเวลาที่มีลมพัดแรงเสมอ และการปลูกเป็นสวนขนาดใหญ่ไม่สามารถใช้รถแทรกเตอร์เข้าทำการกำจัดวัชพืชต้องใช้แรงงานในการกำจัดวัชพืชทำให้เสียเวลาและเพิ่มต้นทุนในการดำเนินการ

ระยะปลูกสวนป่าไม้ยางนาที่เหมาะสมที่สุด ผลจากแปลงทดลองระยะปลูกไม้ยางนา ของสถานีวนวัฒนวิจัยสุราษฎร์ธานี ที่ทำการทดลองปลูกไม้ยางนาด้วยระยะปลูก 2x1, 2x2, 4x2 และ 4x4 เมตร ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2543 พบว่าเมื่ออายุ 5 ปี ไม้ยางนาในแปลงปลูกระยะแคบเช่น 2x1, 2x2 เมตร มี

แปลงทดลองระยะปลูกไม้ยางนา ที่สถานีวนวัฒนวิจัยสุราษฎร์ธานี

การเจริญเติบโตดีกว่าระยะปลูกกว้าง เนื่องจากวัชพืชน้อยกว่าเรือนยอดชิดติดกันแล้ว ส่วนในระยะ 4x2 และ 4x4 เมตร วัชพืชมักเหมือนเดิม เมื่ออายุ 10 ปี แปลง 2x1, 2x2 เมตรมีการแก่งแย่งกันเองมากทำให้ต้นผอมสูง และมีจำนวนต้นขนาดเล็กมากต้นขนาดโตมีน้อยและไม่สม่ำเสมอ ส่วนแปลง 4x4 เมตร มีลำต้นและทรงพุ่มขนาดใหญ่ แต่ความสูงไม่มาก และด้านล่างยังมีวัชพืชปกคลุม แปลงที่ดี

ที่สุดได้แก่แปลง 4x2 เมตร ที่มีจำนวนต้นต่อไร่ 200 ต้น ลักษณะรูปทรงลำต้นดีที่สุด โตสม่ำเสมอ วัชพืชด้านล่างไม่มีเนื่องจากเรือนยอดปกคลุมแน่นทึบทั้งแปลง และสามารถเลือกตัดสร้างให้เป็นระยะ 4x4 เมตร ที่ให้ลักษณะต้นไม้ดีกว่าปลูกระยะ 4x4 เมตร ตั้งแต่ต้น ส่วนแปลง 2x1, 2x2 เมตรต้องใช้กล้าในการปลูกมากเกินไป การจัดการด้วยรถแทรกเตอร์ทำไม่ได้ทำให้มีต้นทุนการปลูกสร้างสูงไม่คุ้มค่าลงทุน ดังนั้นในการอ้างอิงการเจริญเติบโต ต้นทุนการปลูก และอื่นๆจะใช้คำนวณจากแปลงระยะปลูก 4x2 เมตร เป็นเกณฑ์

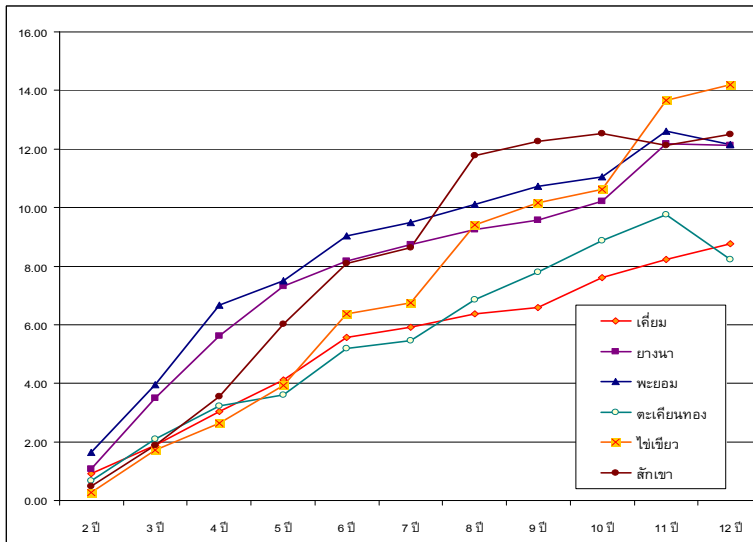
5. การลงทุนปลูกไม้ยางนา

การปลูกไม้ยางนาเพื่อผลิตเป็นไม้แปรรูปต้องใช้ระยะเวลายาวนานกว่าจะนำมาใช้ประโยชน์ได้ ไม้ยางนาที่ปลูกที่สถานีวนวัฒนวิจัยสุราษฎร์ธานี อายุ 12 ปี มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางลำต้นประมาณ 25 ซม. เริ่มมีแก่นเล็กน้อยเท่านั้น ยังไม่สามารถนำมาแปรรูปใช้ประโยชน์ได้ ดังนั้นการบำรุงดูแลรักษาจึงต้องใช้เวลานาน 30-50 ปี ทำให้มีต้นทุนการปลูกและบำรุงสูงมากสำหรับไม้ชนิดนี้

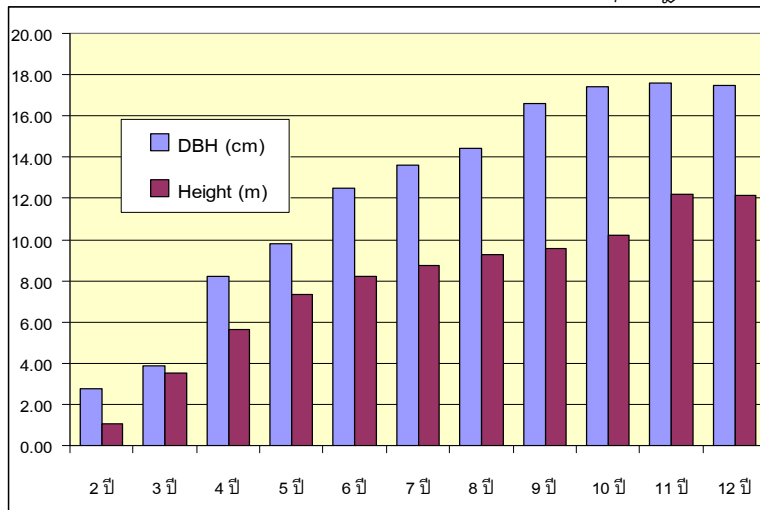
การปลูกสวนป่าไม้ยางนา	ปริมาณงานต่อไร่					
ขั้นตอนปฏิบัติงาน	ปลูกสวนป่า ไม้ยางนา	บำรุงสวน อายุ 2-3 ปี	บำรุงสวน อายุ 4-6 ปี	บำรุงสวน อายุ 7-10 ปี	บำรุงสวน อายุเกิน 10 ปี	จัดทำ แนวกันไฟ
การสำรวจและรังวัดแนวเขต	0.50					
ใช้แทรกเตอร์ตีนตะขากวาดไม้และ วัชพืชรวมกอง	600					
การเผาและเก็บเศษไม้และวัชพืช	400					
ใช้แทรกเตอร์ตีนตะขาบปรับพื้นที่	400					
ใช้แทรกเตอร์ล้อยางไถตะ (ผาน 3)	500					
ใช้แทรกเตอร์ล้อยางไถพรวน (ผาน 7)	250					
ปักหลักหมายแนวปลูก	0.40					
ขนส่งกล้าไม้	0.50					
ขุดหลุมและปลูก	4.00					
กำจัดวัชพืชด้วยเครื่องตัดหญ้าพร้อม ถากร่องและใส่ปุ๋ยสูตร15-15-15	400					
การปลูกซ่อม	0.50	0.50				
ถากร่องแนวปลูกต้นไม้ และ จีดพ่น สารเคมีกำจัดวัชพืชในแนวกลาง	350	350	350			
ใช้แทรกเตอร์ล้อยางไถพรวน กำจัด วัชพืชและปรับปรุงดิน 1 ครั้ง/ปี		300				
การใส่ปุ๋ยสูตร 15-15-15	240	240	320	320	320	
การตัดแต่งกิ่ง			2.00			
การตัดสาขายาระยะ				10.00	10.00	
วัดการเจริญเติบโตและการรอดตาย	0.80	0.80	0.80	0.80		
ทำแนวกันไฟ และทางตรวจการณ์	3.00					28.00
ซ่อมแนวกันไฟ และทางตรวจการณ์		4.00	4.00	4.00	4.00	
ยามป้องกันไฟ		1.00	1.00	1.00	1.00	
ค่าวัสดุและค่าใช้สอย						
ค่ากล้าไม้	240	15				
ค่าวัสดุ	300	50	50	40	40	
ค่าใช้สอย	350	15	15	20	20	
รวม	3,243.70	976.30	742.80	395.80	395	

6. การเจริญเติบโตของไม้ยางนาในสวนป่า

ไม้ยางนาที่ปลูกทดสอบเปรียบเทียบกับไม้วงศ์ไม้ยางชนิดต่างๆ ที่สถานีวนวัฒนวิจัยสุราษฎร์ธานี พบว่าไม้ยางนามีการเจริญเติบโตได้ดีมากเช่นเดียวกับไม้ไข่เหี้ยว, พะยอม และสักเขา โดยดีกว่า

การเจริญเติบโตของไม้วงศ์ยาง 6 ชนิดที่สถานีวนวัฒนวิจัยสุราษฎร์ธานี

การเจริญเติบโตของไม้ยางนา ที่สถานีวนวัฒนวิจัยสุราษฎร์ธานี

เล็กน้อยเท่านั้น จนถึงอายุ 10 ปีอัตราการขยายตัวจะเริ่มลดลงอีกครั้ง แสดงว่าต้องทำการตัดสางออกอีกรอบในปีนี้

การปลูกไม้ยางนาให้ได้ผลจำเป็นต้องเตรียมพื้นที่และไถพรวนอย่างดีก่อนปลูก ตลอดจนการดูแลหลังปลูกอย่าให้มีวัชพืชขึ้นปกคลุม ร่มเงาไม่จำเป็นต้องใช้ ถ้าไม้ไม่จำเป็นต้องใช้กล้าค้ำปี จากการปลูกสวนผลิตเมล็ดไม้ยางนา 200 ไร่ที่สถานีวนวัฒนวิจัยสุราษฎร์ธานี เมื่อปี 2542 เปรียบเทียบกับการปลูกสวนผลิตเมล็ดไม้ป่า 100 ไร่ ในปี 2543 ที่แปลงไม้ยางนาใช้กล้าค้ำปีมาจากปี 2542 ใช้ระยะปลูก 4 เมตร x 2 เมตรเท่ากัน จากผลการเจริญเติบโตในตารางเห็นได้ว่าเราไม่จำเป็นต้องเสียค่าใช้จ่ายดูแลกล้าไม้ค้ำปีไ้เลย และสะดวกในการขนส่งและการปลูกกล้าลงแปลงมากกว่าใช้กล้าขนาดใหญ่มาก การตั้งตัวตั้งแต่แรกปลูกถึงอายุ 5 ปี กล้าขนาดเล็กทำได้ดีกว่ากล้าค้ำปีมาก แต่เมื่ออายุ 6 ปีเท่ากันความโตเริ่มใกล้เคียงกัน เนื่องจากแปลงปี 2542 เรือนยอดชิดกันมากเกินไป หลังจากการตัดสางขยายระยะเมื่ออายุ 7 ปี การเจริญเติบโตเริ่มเพิ่มขึ้นอีกครั้ง

กลุ่มไม้ตะเคียนทอง และเคี่ยม อย่างชัดเจน ตั้งแต่เริ่มปลูกจนถึงอายุ 12 ปี ลักษณะการเจริญเติบโตของไม้ยางนาที่ปลูกด้วยระยะปลูก 4 เมตร x 2 เมตร ได้ทำการตัดสางไม้ขนาดเล็กออกประมาณ 30% เมื่ออายุ 7 ปี พบว่า เมื่ออายุ 12 ปี ความสูงเฉลี่ย ประมาณ 12 เมตร และมีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางลำต้นระดับอก (DBH) ประมาณ 17.5 ซม. ค่าเฉลี่ยความสูงจะเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในปีแรกๆ และอัตราการขยายตัวจะเริ่มลดลงตั้งแต่อายุ 6 ปี เป็นต้นไป ซึ่งแสดงว่าถึงเวลาตัดสางขยายระยะได้แล้ว และหากพิจารณาจากกราฟการเจริญเติบโต รายปีของไม้ยางนาจะเห็นการเพิ่มขึ้นของขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางลำต้นอย่างรวดเร็วในปีแรกและเริ่มลดลงเมื่ออายุ 6 ปีหลังจากการตัดสางออกในปีที่ 7 ทำให้ความโตเพิ่มขึ้นได้มาก แต่ความสูงเพิ่มขึ้นเพียง

สวนผลิตเมล็ดไม้ยางนา 2542 ใช้กล้าอายุ 4 เดือน

ปีงบประมาณ	2542	2543	2544	2545	2546	2547	2548	2549	2550
	ปลูก	อายุ 1 ปี	อายุ 2 ปี	อายุ 3 ปี	อายุ 4 ปี	อายุ 5 ปี	อายุ 6 ปี	อายุ 7 ปี	อายุ 8 ปี
DBH (ซม.)			4.64	7.99	10.59	11.04	11.40	11.84	15.52
ความสูง (ม.)			3.44	4.99	7.03	7.57	7.99	8.79	11.89

สวนผลิตเมล็ดไม้ยางนา 2543 ใช้กล้าอายุ 1 ปี 4 เดือน (กล้าชุดเดียวกัน)

	ปลูก	อายุ 1 ปี	อายุ 2 ปี	อายุ 3 ปี	อายุ 4 ปี	อายุ 5 ปี	อายุ 6 ปี	อายุ 7 ปี
DBH (ซม.)			2.69	5.50	5.90	6.23	10.48	11.46
ความสูง (ม.)			2.23	3.92	4.52	4.62	5.54	7.63

7. การดูแลรักษาสวนป่าไม้ยางนา ไม้ยางนาเป็นไม้โตช้า และต้องการดูแลรักษามากประมาณ 5 เท่าของไม้โตเร็ว ไม้ยางนาอายุ 5 ปีจะมีความโตประมาณไม้กระถินลูกผสม อายุ 6 เดือนเท่านั้น การเตรียมพื้นที่ควรปรับพื้นที่ให้ราบเสมอกันให้มากที่สุด เพราะจะสะดวกในการใช้เครื่องตัดหญ้าและ

ปลูกไม้ยางนา ร่วมกับพืชเกษตรในปีแรก

ใช้สารกำจัดวัชพืชในแปลงปลูกไม้ยางนา

รถแทร็คเตอร์ไถพรวนกำจัดวัชพืชระหว่างแถวไม้ยางนาใน 3 ปีแรก และเพื่อใช้ประโยชน์ที่ดินให้คุ้มค่าสามารถปลูกพืชควบระหว่างแถวไม้ยางนาได้ใน 2 ปีแรกซึ่งจะลด

ค่าใช้จ่ายในการกำจัดวัชพืชได้มาก การดูแลทั่วไปมีขั้นตอนตามตารางต้นทุนข้างต้น เริ่มจากการกำจัดวัชพืชด้วยเครื่องตัดหญ้าแบบข้อแข็ง แล้วถากร่องพร้อมใส่ปุ๋ยสูตร 15-15-15 ต้นละประมาณ 50 กรัม เมื่ออายุประมาณ 2 เดือนขึ้นอยู่กับสภาพอากาศ พร้อมปลูกซ่อมต้นที่ตาย และปฏิบัติเช่นเดิมนี้อีกครั้งยกเว้นการปลูกซ่อม เมื่ออายุประมาณ 6 เดือนซึ่งตอนนี้เป็น

ช่วงปลายฤดูฝนไม้ยางนาที่ปลูกไว้จะตั้งตัวได้แล้ว พร้อมทั้งจะเข้าฤดูแล้งในเดือนต่อไป ถ้าแล้งรุนแรง

จำเป็นต้องรดน้ำหรือทำที่บังแดดให้บางตามความจำเป็น เมื่อเข้าฤดูฝนปีที่ 2 ทำการกำจัดวัชพืชด้วยเครื่องตัดหญ้าแบบข้อแข็ง แล้วถากร่องพร้อมใส่ปุ๋ยสูตร 15-15-15 ต้นละประมาณ 50 กรัม พร้อมปลูกซ่อมปฏิบัติเช่นเดิมนี้อีก 2 ครั้งยกเว้นการปลูกซ่อม เมื่อเข้า

ฤดูฝนปีที่ 3 ทำการกำจัดวัชพืชด้วยเครื่องตัดหญ้าแบบข้อแข็ง แล้วถากร่องพร้อมใส่ปุ๋ยสูตร 15-15-15 ต้นละประมาณ 100 กรัม และหลังจากนี้ทุก 3 เดือนทำการกำจัดวัชพืชด้วยการฉีดพ่นสารเคมีไกลโฟ

เสท สลับกับไถพรวนด้วยรถแทร็คเตอร์ จนถึงอายุ 6 ปี หลังจากนั้นกำจัดวัชพืชด้วยการฉีดพ่นสารเคมี ไกลโฟเสทแล้วใส่ปุ๋ยสูตร 15-15-15 ต้นละประมาณ 100 กรัมด้วยการขุดหลุมฝัง ปีละครั้ง

การป้องกันไฟป่าให้แก่ไม้ยางนาในปีแรกๆจำเป็นมาก แม้ไม้ยางนาสามารถแตกหน่อขึ้นมาได้ใหม่แต่รูปทรงจะเสียไปและการเจริญเติบโตช้าไปอีกเป็นปีถึงหลายปี การทำแนวกันไฟโดยรอบแล้วควรทำภายในแปลงด้วยและสามารถใช้เป็นทางตรวจการณ์ได้ด้วย ในฤดูแล้งจะต้องมียามป้องกันไฟป่าคอยระวังตลอดทั้งวัน

การป้องกันโรค แมลงและศัตรูธรรมชาติ สำหรับไม้ยางนาที่สถานีวนวัฒนวิจัยสุราษฎร์ธานี นับว่าโชคดีมากที่ไม่ค่อยมีโรค และแมลงรบกวนเหมือนกับไม้วงศ์ยางชนิดอื่นที่มีหนอนของด้วงหนวดยาวทำลายอย่างรุนแรง อย่างไม้พะยอมและตะเคียนทอง

การลิดกิ่ง จำเป็นมากในช่วงอายุ 3-6 ปี เพราะนอกจากจะทำให้ไม้ยางนามีลำต้นตรง เปลาสวยงามแล้วยังป้องกันวัชพืชประเภทไม้เลื้อยเกาะขึ้นไปปกคลุมเรือนยอดไม้ยางนาได้ และสะดวกในการปฏิบัติ งานถากร่องใส่ปุ๋ย อีกทั้งเป็นการเปิดช่องให้รถแทร็คเตอร์ปฏิบัติงาน ไถพรวนได้สะดวกยิ่งขึ้น

การลิดกิ่งไม้ยางนา ที่สถานีวนวัฒนวิจัยสุราษฎร์ธานี

สวนป่าไม้ยางนา อายุ 7 ปี ที่สถานีวนวัฒนวิจัยสุราษฎร์ธานี

การตัดสางขยายระยะ ไม้ยางนาที่ปลูกด้วยระยะ 4 เมตร x 2 เมตร จะต้องตัดสางต้นขนาดเล็กออกเมื่ออายุ 7 ปีเป็นอย่างน้อย และครั้งต่อไปทุกๆ 3 ปี หรือเมื่อเรือนยอดเบียดกันมาก แต่ควรระวังถ้าตัดสางออกมากเกินไปจะทำให้เกิดช่องว่างในแปลงวัชพืชจะเข้ามาอย่างรวดเร็ว ทำให้ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการกำจัดเพิ่มขึ้นอีก

8. ข้อควรระวังในการปลูกไม้ยางนา

การปลูกด้วยกล้าขนาดเล็กจะสะดวกในการปลูก และรูปทรงต้นไม้จะดีกว่ากล้าชำปักชำมาก กล้าไม้ยางชำปักชำจะมีลักษณะผอมสูงเวลาปลูกต้องมัดกับหลักปลูกเพื่อพยุงลำต้นไว้ และที่สำคัญจะต้องเสียเวลาตัดแต่งรากที่ขุดอยู่ที่ก้นถุงให้เรียบร้อยก่อนปลูก ถ้าไม่ตัดแต่งการเจริญเติบโตของไม้ต้นนั้นจะช้ามาก อาจแคระแกร็นและตายไปเมื่อโตไม่ทันไม้ข้างเคียง ซึ่งเป็นเหตุสำคัญมากที่ทำให้ต้นไม้ที่ปลูกโตไม่สม่ำเสมอทั้งแปลงผิดกับกล้าขนาดเล็กจะมีการเจริญเติบโตสม่ำเสมอทั้งแปลงดีกว่ามาก และการตั้งตัวจะเร็วกว่าเนื่องจากไม่ต้องตัดรากก่อนปลูก

9. การใช้ประโยชน์ไม้ยางนา

ไม้ยางนาเป็นไม้ที่มีคุณค่าใช้ประโยชน์ได้อย่างกว้างขวาง ไม่ว่าจะเป็นการใช้ประโยชน์ในรูปของเนื้อไม้ น้ำมัน ประโยชน์ด้านสมุนไพร และอื่นๆ

9.1 การใช้ประโยชน์ด้านเนื้อไม้

ไม้ยางนาเป็นไม้ขนาดใหญ่ เปลือกตรง สูง ไม่ค่อยจะมีกิ่งก้าน การตัดไม้ยางนามาใช้จึงได้เนื้อไม้มาก เนื้อไม้สีน้ำตาลแดง เส้นตรง เนื้อไม้หยาบ แข็งปานกลาง เลื่อยไสกบตกแต่งให้เรียบได้ง่าย เนื้อไม้มีท่อน้ำมันที่เรียกว่าน้ำมันยางกระจายอยู่

ไม้ยางนามีความถ่วงจำเพาะประมาณ	0.70 (13%)
ความแข็งของเนื้อไม้ประมาณ	471 กก.
ความแข็งแรงประมาณ	888 กก./ตร.ซม.
ความดื้อประมาณ	90,200 กก./ตร.ซม.
ความเหนียวประมาณ	2.14 กก.-ม.
ค่าความร้อนหากเผาเป็นถ่านประมาณ	4,810 แคลลอรี่/กรัม

ไม้ยางนาใช้ประโยชน์ในการก่อสร้างบ้านเรือนมาตั้งแต่โบราณ สามารถเลื่อยมาทำเสาบ้าน รอดตง ไม้พื้น โครงหลังคา ไม้คร่าว ไม้ระแนง และเครื่องเรือนต่างๆ นอกจากนี้ยังใช้ประโยชน์ใช้ทำเรือ ถัง ไม้ ตักรัดเกวียน ฯลฯ ไม้ยางนาอบน้ำยาสามารถใช้งานภายนอกได้ทนทานนานนับ 10 ปี ใช้ทำรั้ว และหมอนรองรางรถไฟได้ ในปัจจุบันการใช้ประโยชน์เนื้อไม้ยางนาที่สำคัญคือการทำไม้อัด และแผ่นใยไม้อัด และต้องนำเข้าบางส่วนมาจากต่างประเทศ

9.2 การใช้ประโยชน์จากน้ำมันยาง

น้ำมันยาง มีการใช้ประโยชน์มานาน และเป็นสินค้าออกที่สำคัญของประเทศไทยชนิดหนึ่ง ปัจจุบันก็ยังมีเก็บหากันอยู่ แต่ไม่พอใช้ต้องนำเข้าจากต่างประเทศเพิ่มเติม น้ำมันยางสามารถนำมาใช้โดยตรงเพื่อใช้ผสมชั้นไม้อื่นๆยาแนวเรือและเครื่องจักสานกันน้ำรั่ว ทำได้จุดไฟส่องสว่าง ทำน้ำมันชักเงา ฯลฯ หรือนำมาเป็นส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์อื่นๆ เช่นหมึกพิมพ์ สีทาบ้าน

9.3 การใช้ประโยชน์ด้านอาหาร

ไมยรางจะขึ้นอยู่ในพื้นที่ที่มีเชื้อเห็ดราไมคอร์ไรซา (Mycorrhizas) เป็นตัวเอื้อประโยชน์ในการเจริญเติบโต ซึ่งเชื้อราเหล่านี้จะสร้างดอกเห็ดเมื่อมีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม โดยเฉพาะในช่วงฝนแรกของทุกปีจะมีดอกเห็ดให้หาเก็บมารับประทานได้มากมาย ในแปลงปลูกไมยรางนาของสถานีวนวัฒนวิจัยสุราษฎร์ธานี มีเห็ดกินได้มากกว่า 10 ชนิดให้เก็บหาได้ตลอดทั้งปี โดยใน 5 ปีแรกจะมีเห็ดระโงกเหลืองมากที่สุด แต่หลังจากนั้นเมื่อสวนปามีเรือนยอดแน่นทึบ เห็ดระโงกเหลืองจะลดลงมาก แต่จำพวกเห็ดเผาะ เห็ดน้ำหมาก จะมีเพิ่มมากขึ้นทดแทน

